

MEER INLANDS HOUT VERWERKT

De Nederlandse houtverwerkende industrie heeft in 1999 meer inlands hout verwerkt. Dit betekent echter niet dat de beschikbaarheid van inlands hout groter is geworden, want de export van inlands hout is afgenomen. Dat is de belangrijkste conclusie uit het jaarlijkse onderzoek van Stichting Bos en Hout naar de verwerking en de export van rondhout.

2000 nr. 4

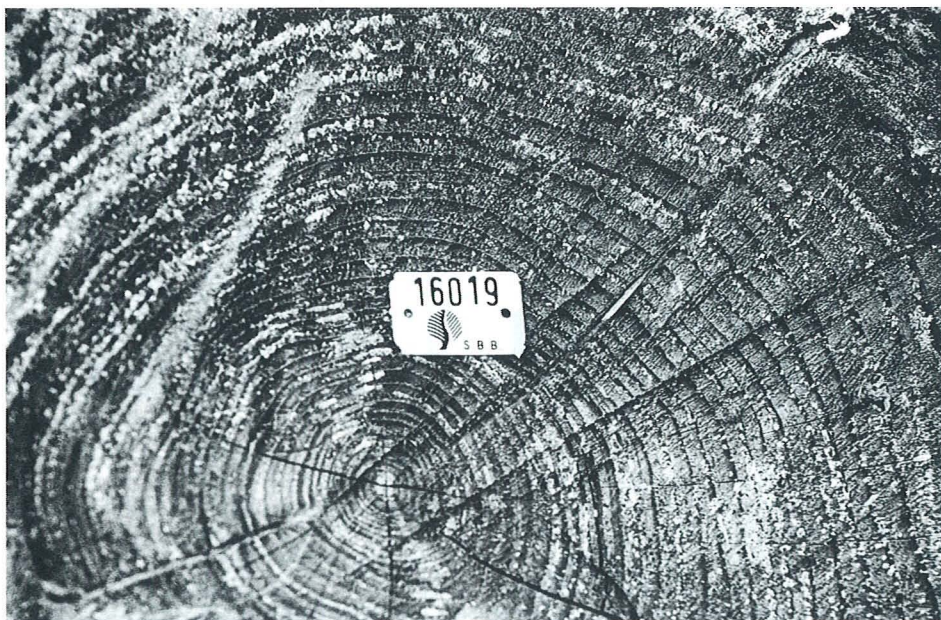
S
B
H

STICHTING BOS EN HOUT

Elk jaar stuurt Stichting Bos en Hout een enquête naar alle Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven en rondhoutexporteurs. Dit jaar zijn in totaal 135 rondhoutverwerkende bedrijven en 19 rondhoutexporteurs geënkquêteerd. De volumes in dit Bos en Hout Bericht zijn allemaal gegeven in m³ werkhout met schors.

Voor wat betreft de rondhout statistieken was 1999 een rustig jaar. De verwerking van rondhout is in 1999 ten opzichte van 1998 nauwelijks veranderd. Het verbruik was 1,08 miljoen m³ exclusief brandhout (figuur 1). Een positieve ontwikkeling is de gestegen verwerking van inlands hout (+7%). Dit betekent echter niet dat de handel in inlands hout is toegenomen, want

de toekomst afnemen, omdat de aanplant sinds 1993 sterk is afgenomen. In figuur 3 is te zien hoe de beschikbaarheid afneemt na 2010. Dat is nog ver weg, maar er moet nú worden aangeplant om dán hout te hebben. Dat heeft ook de houtverwerkende industrie ingezien. Daarom wordt samen met Stichting Bos en Hout gewerkt aan een Actieplan voor de populier en de wilg. De verwachting is dat dit Actieplan eind 2000 gereed zal zijn en de uitvoering gestart kan worden. Net als in 1998 kwam vorig jaar 43% van het verwerkte populierenhout uit het buitenland. Ook in België en Duitsland wordt echter steeds minder populier aangeplant, waardoor het verhogen van de import in de toekomst geen oplossing zal zijn.

Meer inlands hout verwerkt

de export van inlands hout is met 10% afgenomen.

Voor wat betreft de houtsoorten zijn geen grote veranderingen opgetreden. Populier blijft voor de Nederlandse rondhoutverwerkende industrie de belangrijkste soort (28%) (figuur 2). De beschikbaarheid van populier en wilg zal in

De niet-inheemse boomsoorten (douglas, lariks en spar) nemen 41% van de totale rondhoutverwerking voor hun rekening. Net als voor de populier staat ook bij deze soorten de voorziening op de lange termijn enigszins onder druk door het exoten- en verloofingsbeleid van een aantal boseigenaren. Alle drie soorten worden nu al voornamelijk geïmporteerd.

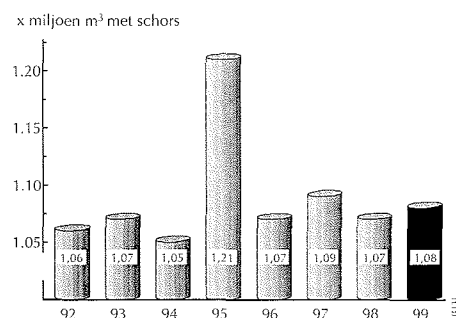
Paalhout veel geïmporteerd

RONDHOUTVERWERKING IN NEDERLAND

De verwerking van niet-tropisch rondhout is onder te verdelen in acht sectoren. Voor elk van deze sectoren volgt hieronder een toelichting. Hierbij wordt aandacht besteed aan het rondhoutverbruik, de soortensamenstelling en de herkomst

Figuur 1

Rondhoutverwerking (niet-tropisch) in Nederland (excl. brandhout)– 1992 t/m 1999

hiervan. Rondhout wordt verder ook gebruikt als brandhout. Het particuliere brandhoutverbruik is lastig te achterhalen, want (grootschalige) industriële productie en verkoop vindt nauwelijks plaats. Verder wordt ook in toenemende mate energiehout gebruikt door energieproducenten. Deze sector zal volgend jaar worden opgenomen in de BIS-enquête.

Zagerijen

Zagerijen verwerkten vorig jaar 64% van het rondhout in Nederland, namelijk 688.000 m³. Figuur 4 geeft het verloop van het totale jaarlijkse rondhoutverbruik bij zagerijen sinds 1992. Hierin is te zien dat het rondhoutverbruik licht is gestegen ten

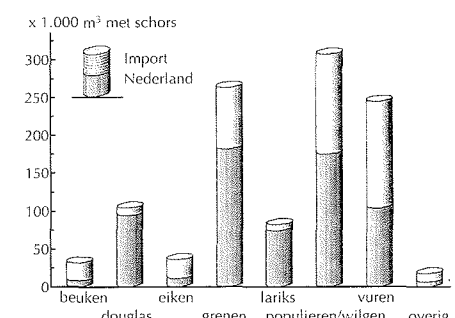
opzichte van 1998 (1%).

Populier en grenen zijn verreweg de belangrijkste soorten voor de Nederlandse zagerijen. Zoals figuur 5 laat zien bestaat meer dan 50% van het totale verbruik van rondhoutzagerijen uit deze twee soorten. Grenen wordt vooral gebruikt als zaaghout, maar wordt ook toegepast als (verduurzaamd) paalhout en als grondstof voor papier. Afgelopen jaar hebben de zagerijen 172.000 m³ van deze soort verzaagd. Populieren zaaghout wordt met name gebruikt voor emballage-toepassingen. Opvallend is dat populierenhout ook gebruikt wordt voor meubels en vloerdelen, al is dit op zeer kleine schaal. In 1999 is 198.000 m³ populierenhout verzaagd.

In 1999 zijn 97 zagerijen geënkquêteerd. De Nederlandse zagerij-sector bestaat uit vele kleine bedrijven (figuur 6). Meer dan driekwart van alle zagerijen verwerkt minder dan 5.000 m³ rondhout. Hoewel deze bedrijven samen slechts ongeveer 15% van de totale hoeveelheid zaaghout verwerken en daarmee kwantitatief misschien minder van belang zijn, blijken ze juist essentieel te zijn voor de verwerking van inlands (kwaliteits)hout, speciale houtsoorten of voor het verzagen tot speciale afmetingen. Zij vervullen daarmee een specifieke functie die kan worden aangeduid met 'specialiteitenmarkt'. De zagerijen in deze groep worden in hun voortbestaan bedreigd door lage

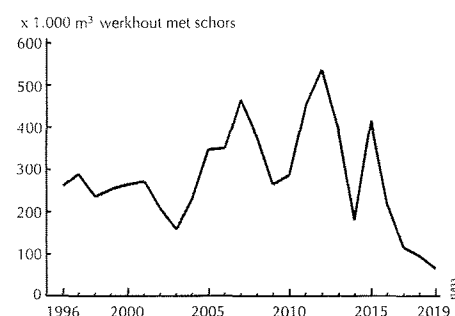
Figuur 2

Herkomst van in Nederland verwerkt rondhout per houtsoort (excl. brandhout) - 1999

Figuur 3

Toekomstige beschikbaarheid populierenhout

Tabel 1

Grondstofinzet in de papier- en kartonindustrie – 1996 t/m 1999 (in 1000 m³ r.e met schors)

	1996	1997	1998	1999
Rondhout	176	175	190	194
Chips	126	142	130	134

Tabel 2

Nederlandse rondhoutexport per sortiment (x 1000 m³)

	1998	1999	In %
Zagerijhout	324	274	56
Fineerhout	5	9	2
Vezelhout	242	205	42
Paalhout	17	4	1
Totaal	588	492	100

Tabel 3

Totaal van verwerkt en geëxporteerd inlands hout per soort (x 1000 m³ met schors)

	1998	1999	In %
Beuk	14	13	1
Douglas	175	171	16
Eik	22	23	2
Grenen	339	323	30
Lariks	158	153	14
Loofhout	12	14	1
Populier/wilg	225	221	21
Vuren	124	146	14
Totaal	1069	1064	100

Tabel 4

Totaal van verwerkt en geëxporteerd inlands hout per sortimenten (x 1000 m³ met schors)

	1998	1999	In %
Zagerijhout	693	696	65
Klompenshout	23	23	2
Fineerhout	4	8	1
Vezelhout	301	259	24
Paalhout	47	78	7
Totaal	1068	1064	100

marges, problemen met vergunningen en gebrek aan bedrijfsopvolging, waardoor het aantal zagerijen in deze groep gestaag afneemt.

De vijf grote bedrijven, behorende tot de klasse groter dan 25.000 m³, zijn van kwantitatief belang. Zij verwerkten in 1999 gezamenlijk 404.000 m³ en hebben daarmee een aandeel van 60% in het totaal door de zagerijen verwerkte volume.

Klompensmakerijen

De klompensector wordt eens in de drie jaar geënkquêteerd. De laatste keer gebeurde dat in 1999. De 26 geënkquêteerde klompensmakerijen verbruikten in 1998 24.000 m³ rondhout. Jaarlijks worden wereldwijd ongeveer 1,1 miljoen draagklompen geproduceerd. De klompensector wordt gedomineerd door één bedrijf. Het merendeel van de overige

bedrijven is zeer kleinschalig, waardoor ze min of meer gedwongen worden om te specialiseren. Populier wordt het meest gebruikt (91%), alhoewel wilgenhout kwalitatief betere klompen oplevert. De beschikbaarheid van goed wilgenhout is echter dermate beperkt dat klompenmakers gedwongen worden om populier te gebruiken.

Fineerderijen

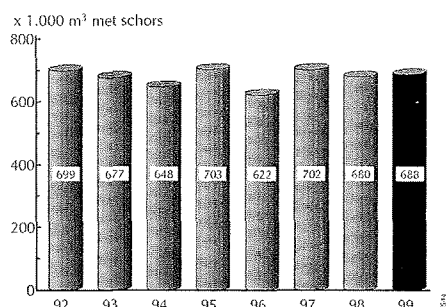
In Nederland is slechts één bedrijf actief in het fineren van niet-tropisch hout. Om deze reden wordt geen cijfer gegeven voor het verbruik. Dit bedrijf koopt eiken rondhout in de Oekraïne.

Papier- en kartonfabrikanten

Twee bedrijven uit de papier- en kartonsector verwerken rondhout in hun productieproces. De overige 26 Nederlandse papier- en kartonfabrieken gebruiken alleen ingekochte pulp (zgn. marktpulp) en oud papier. In totaal is 194.000 m³ rondhout en 134.000 r.e. m³ chips verbruikt door de papier- en kartonindustrie (tabel 1). Opvallend is dat een fors groter aandeel van het rondhout is geïmporteerd. Werd in 1998 34% van de houtbehoefte gedekt door import, in 1999 was dit 45%. Vooral de import van grenen is fors gestegen. Vuren en grenen worden ingezet voor de papierproductie, terwijl populier wordt gebruikt door de kartonindustrie.

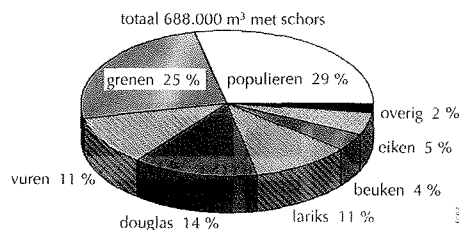
Figuur 4

Rondhoutverbruik (excl. tropisch hout) door zagerijen 1992 t/m 1999

Figuur 5

Verbruik naar houtsoort door zagerijen - 1999

Vezelplaatbedrijven

Het Nederlandse bos levert veel vezelhout op (24%). Toch heeft Nederland slechts één bedrijf dat plaatmateriaal maakt waarin

rondhout is verwerkt. Dit bedrijf maakt houtwolcementplaat van vuren. Aangezien het hier gaat om slechts één bedrijf, geven we geen cijfers over het verbruik. Het overgrote deel van het Nederlandse vezelhout gaat naar Belgische en Duitse plaatfabrieken.

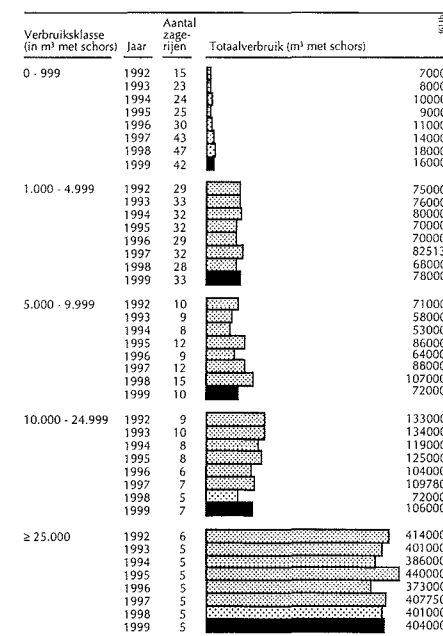
Paalverduurzamers

De houtverduurzamers bevinden zich momenteel in een moeilijk pakket door de discussies over het al dan niet langer toestaan van het gebruik van de huidige verduurzamingsmiddelen. Vorig jaar besloot het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) om de belangrijkste houtverduurzamingsmiddelen per 1 januari 2000 niet langer toe te staan voor de meeste toepassingen van verduurzaamd hout in Nederland. Op basis van een Tweede Kamermotie werd eind 1999 echter besloten om de toelatingwetgeving af te stemmen op de Europese regeling. De houtverduurzamers konden hierdoor in elk geval tot de implementatie van de Europese Biocidenrichtlijn in de Nederlandse wetgeving blijven verduurzamen. Dat had volgens de Europese afspraken voor 14 mei moeten gebeuren. De Nederlandse overheid heeft dit niet gedaan, waardoor het voorlopig nog onduidelijk blijft hoe het afloopt.

De daling van de verduurzaming van palen, die in 1996 is ingezet, is ook dit jaar weer doorgezet (figuur 7). Het totale

Figuur 6

Bedrijfsomvang zagerijen - 1999

rondhoutverbruik was in 1999 80.000 m³ (-5%). Een van de redenen die houtverduurzamers voor deze daling aangeven is dat paalhout veel plaats inneemt op het bedrijfsterrein en slechts weinig bijdraagt aan het bedrijfsresultaat.

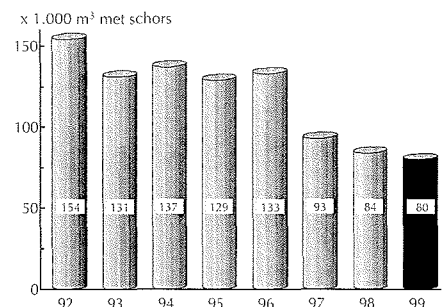

Grove den: De meest verhandelde soort

Een andere reden is de toegenomen vraag naar palen van kastanje, robinia, eik e.d. De verduurzamingssector gebruikt voor de productie van palen voornamelijk vuren (71.000 m³). Verder worden grenen (6.000 m³), lariks (2.000 m³) en douglas (1.000 m³) gebruikt. De verduurzamingssector koopt maar liefst 93% van zijn hout in het buitenland. Volgens de bedrijven is er in

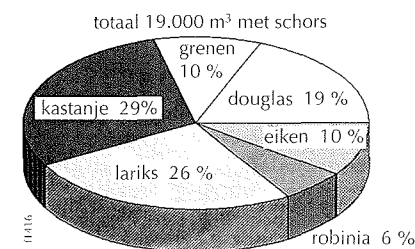
Figuur 7

Rondhoutverbruik van de impregneerbedrijven - 1991 t/m 1999

Figuur 8

Verbruik niet-verduurzaamde palen - 1999

Nederland niet voldoende (gesorteerd) paalhout aanwezig. Dit heeft onder andere te maken met het beperkte areaal fijnspar in Nederland en het uitstellen of niet uitvoeren van dunningen.

Fabrikanten van niet-verduurzaamde palen

De productie en afzet van niet-verduurzaamd paalhout is voor een groot aantal bedrijven een nevenactiviteit. Hierdoor is de productie versnipperd en is het bijzonder moeilijk om betrouwbare statistieken te produceren. Niet verduurzaamd paalhout wordt met name gebruikt voor (tijdelijke) afrasteringen. Paalproducenten hebben opgegeven in 1999 19.000 m³ rondhout te hebben verwerkt tot perkoenen (figuur 8). Kastanje palen zijn op het moment erg geliefd, met name door de 'landelijke' uitstraling.

Heipaalfabrikanten

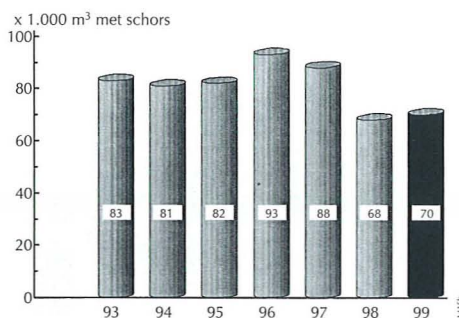
Met name in 1998 werd het positieve imago van houten heipalen (tijdelijk) behoorlijk aangetast door het bericht dat grenen heipalen zijn aangetast door de pseudomonas-bacterie. Dit bericht heeft gezorgd voor onrust bij de consumenten en bij de voorschrijvers en gebruikers van houten heipalen. De negatieve berichten zijn ondertussen in hun perspectief gezet. De verwerking van heipalen is licht gestegen naar 70.000 m³ (figuur 9). Vuren wordt verreweg het meeste toegepast (64.000 m³), gevolgd door douglas en lariks.

RONDHOUTEXPORT IN NEDERLAND

De totale Nederlandse niet-tropische rondhoutexport bedroeg in 1999 ongeveer 492.000 m³ (tabel 2). De vezelhoutexport is in 1999 sterk afgenomen tot 205.000 m³

Figuur 9

Verbruik heipalen - 1993 t/m 1999

(-15%). Deze afname kan vrijwel volledig worden toegeschreven aan de grove den. Desondanks blijft het de meest geëxporteerde vezelhoutsoort met 80.000 m³, gevolgd door de drie andere naaldhoutsoorten (figuur 10). De export van zagerijhout is afgelopen jaar ook met 15% gedaald. Deze daling komt voor rekening van alle boomsoorten (figuur 11). De export van fineerhout was in 1999 8.900 m³. De export bestaat vrijwel uitsluitend uit populier.

Volgend jaar worden de exportstatistieken waarschijnlijk zwaar beïnvloed door het vrijgekomen stormhout. Vrij snel na de stormen hebben Belgische plaatmaterialenfabrikanten de poorten gesloten voor hun vaste leveranciers. Deze

Populier: De meest verwerkte soort

bedrijven zullen naar verwachting nog lange tijd kunnen draaien op het stormhout. Dit ligt enigszins anders met zaag- en papierhout, omdat dit zonder bewatering minder lang houdbaar is.

HANDEL IN NEDERLANDS HOUT

De BIS-enquête is ontwikkeld om gegevens over het verbruik van de rondhoutverwerkende industrie te achterhalen. Het is dus niet bedoeld om

(HOSP) geheten, loopt al vanaf 1987. HOSP geeft echter geen inzicht in de kwaliteit van het Nederlandse hout. Reden om tot slot van dit Bos en Hout Bericht, met behulp van de gegevens uit de BIS-enquête, toch eens te kijken naar de sortimenten en boomsoorten die het Nederlandse bos oplevert. Hiervoor wordt de volgende rekenregel gebruikt: Nederlands hout = verbruik (inkoop NL) + export (inkoop NL)

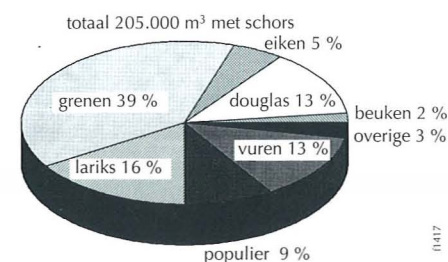
Het totaal van verbruik en export van inlands hout was vorig jaar 1,06 miljoen m³. Dit betekent een lichte daling ten opzichte van 1998. De handel in vuren is enigszins gestegen ten koste van vrijwel alle andere soorten (tabel 3). De grove den is de belangrijkste soort voor de export en verwerking van inlands hout. Bijna een derde deel van het totale verwerkte en geëxporteerde hout bestaat uit grove den. Het merendeel van het inlands hout is zagerijhout (65%) (tabel 4). Het gaat hier zowel om zaaghout als om kist- en profielhout. Jammer genoeg blijken deze twee in de enquête niet uit elkaar te houden. Over de kwaliteit van het inlands zagerijhout is dan ook niet veel bekend.

Ir. P.A.G. Jansen

© Stichting Bos en Hout – ISSN: 1382-1113

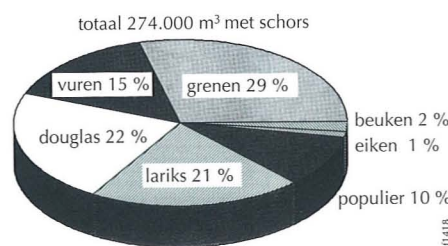
Figuur 10

Nederlandse export van vezelhout per houtsoort - 1999

Figuur 11

Nederlandse export van zagerijhout per houtsoort - 1999

uitspraken te kunnen doen over de Nederlandse houtoogst. De houtoogststatistieken van de Stichting Bosdata zijn hier wel voor bedoeld. Dit project, 'Houtoogststatistieken en prognose'

SBIH STICHTING BOS EN HOUT

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5
Postbus 253,
6700 AG Wageningen
tel.: 0317 - 424666
fax: 0317 - 410247
e-mail: mail@sbh.nl
www.sbh.nl